

De quan èrem menuts

OS xiquets d'avui dia, són TONTOS. Així, en totes les lletres i en majúscules, són TONTOS. Ja no saben jugar com n'atros jaglaven quan teníem lo temps que ara tenen ells, dels set als catxore anys.

I que bonics eren aquells jocs!!! I quantes hores agradables no hem passat de menuts, jugant a titi, a l'all, a torpa, a la patinaca, o gall-pet i a tant altre jocs!!! Aquella joca dels temps felïques de la daurada ètat infanl, quant monès se pensa en anar a estudi, en beurem a la sortida, L. a jugar!!! Ja era de mit foc, les nostres mares, esgolant-se de tant de cridar, i n'atros, engreïats en la juglana, sense donar-mos conte de res, no pensàvem més que en jugar, jugar i... jugar!!!

I entre tanta i tanta recorda felïques que mos acudíem a la memòria, recom-dant aquella diccion ètat, més ve al cap al·lo del «calendari dels xiquets», calendari que mai, que jo sàpiga, ha escrit ningú i que en canvi, tots los xiquets lo saben de memòria. Va inventant-se d'una als altres, com una epíctre de tradició, és una costum, una herència secular, que mai a ningú, mai a cap xiquet se li ha explicat i que tot l'hem adepresat, i ensenyat després, sense donar-mos compte, sense saber còs, ni per què, però la veritat és que atros no es perdí i a cada temporada, a cada estació de l'any, los xiquets jaguen al joc que li toca de ture, el joc que podíem dir-ne de «sanda».

Pobre del noiç que probe de jugar a un joc, sigui el que sigui, fora de temall!!! Pobre del xiquet que no se sàpiga ben bé el calendari!!!

Pe el rídicol més gran de tots els rídicols, tots los demás xiquets se n'hi berlen, tot dicent-li:

—Vaiga, vea, que atros no s'entia...!!!
—Bnanlll si és tant, qué no lo saps que ara no es juga a n'atros o a n'atros!!!
I atros berlen així per l'estil, que fan que si el xiquet és una miqueta puto, com Fedel requeria, se'n vaigue cap a casa seua en lo cap tot catxo i mig avergonyit.

Etac cric de «atros» té més força que un «abís» de les illes del Pacífic. Per bueno, tornant a lo que n'atros diem del «calendari dels xiquets», pot dir-se que seguit en orle cercalla de jocs que van mit a les estacions de l'any. A la primavera hi han los seus jocs propis; a l'estiu, ne corresponen uns altres; a la tardor, o sigui a la primavera de l'hivern, se juguen jocs diferents, i per no ser menos, l'hivern també té la seua especialitat.

Cada carrer, cada barri, cada cañonada, tenien un lloc determinat per al normal desenvollop de les nostres activitats, segons la importància del carrer i si hi havia prou xiquets, però generalment mos ajuntàvem tots los del barri, perquè a vegades hi havia jocs que es necessitaven molts de xiquets i al carrer no s'aven prou, sigui perquè si el carrer era menut, sigui perquè en aquell moment no hi havia jugadors disponibles, lo cas és, que castib sempre mos retem tot los del barri.

Venim a constatar lo que podíem dir-ne una tribu o clan. Tactament, mos precedíem tota l'ajuda possible davant d'un hipotètic perill per part dels membres de les atres tribus o clans.

Cases s'han donat i molts, de que monès pel sol fet de passar per dins del «denlo» d'una atre tribu, necessitava anar ben ocupat, pos de lo contrari, corries greu perill de rebre alguna pedrada, cop de punt o trompada. Sempre hi havia algú mal intencionat, que quan passàvem, s'hi dit...

—Mèic, enté és aquell que l'atre dia va dir que n'atros èrem uns d'atros o una d'atros!!!
Manos menut... ja estava el bou a la corda!!! Cametes ajudau-me i a tota la velocitat que podíes, mar...acalll!

A vegades, tenies lo recurs de posar eixa excusa:
—Jo no era, va ésser mon germall!!!

I et nolien deixar passar, però ja dic, moltes vegades, sigue perquè si et conxetien més bé, sigui perquè si eren més dolents, sigui pel que sigue, no valia l'excusat, i trompada va, trompada va, te d'anava cap a casa tot plorat i amenaçant a qualvol dels que t'havien maltractat, dient-li:

—A, repobed de tu, ja t'agafaré, ja!!! Ja voràs quan vindrás pel meu carrer, ja!!!

I si algun dia es presentava l'ocasió, pos allavors venia la remeija, l'acabàvem i la lletre ja m'hi aixutava.
I, a la reciprocitat...

Podíem escriure's un gros volum, parlant només dels jocs de la nostra infància, de trenta o coranta anys enrere; jo ara, comptant en l'amabilitat i paciència dels benevolos llegidors, només vull recordar tota aquella que per la seua importància i rici d'acció, eren més coneguts i que mereixen ser recordats.

Brisca o bicoca, en les dos modalitats de corredora i amagadora; a l'all i corbata anagador, excel·lents per a fer passar el lloç; marro i gall pic, que eren un bon entreteniment per als 100 metres lloçs; bolli i tonya, més reverts que el tenut i el jing-pang; tit i la tellera, jocs de molt de tino i bon pols; flentit i la patinaca, de molta habilitat; a les boltes, en tote la seua gama de pans-íloc, al castellet de quatre, de deu, de vint, etc., flentit i moltes atres combinacions; als groncs («-cruons»; a l'etia hi dien gueres); als toreros, los de les capes de mitos, en los groncs i patinacs, hi jugàvem a la parietat; als toreros de veritat, només s'hi jugava quan hi havia «corrida» a la Plaça de Bou; als soldats i a la guerra; a l'atres i Cuadriles Civils; a la Bercelona, a l'ava, al correll; al tambalet de quinze; a l'ombi llati; a perra peronda; a les birlis; a les cartes; al trenta-i-u, al set i mig, a la patat, al despatit, a les parelles o mones en tote la lletre de nous que donàvem a cada carta metient pagament al que pagava; i sobre tote los jocs de xiquets, lo que més dominava era a Corrida, era lo joc per excel·lència, en tota aquella estils de nous: corrida, lomaque, espada, a mator el catxap pel coll o pel cap, bigot francès i bigot alemà passaràs per casa que et daret un boc de pl, al·lo tan castit de «benta lletia, no sé què de los pagadors, lo que paga la maneta i el rater que se'n recorde de los passats».

Allavors venia tota aquella serie de figures i mudances que donaven una gran

varietat al joc convertint-lo en lo més vistós, distret, alegre i difícil de tot. Només cal recordar les mudances de Sacs com caiguen, Sota d'oros, als Mandadors o Filadors, lo Beldge, ja ve el lano, etc., etc.

Les xiquetes, també tenien los seus jocs propis, encara que moltes vegades los xicots també hi jugàvem. Però vaiga, atros ja eren jocs més fiats, més com se diem... més de xicall!

Ellas jugàvem a Sant Joan de les Caramelles (que mass Voté Shayor); a matorit ja (quin oñico li ponderem); al garro (vea, vea, que no m'agradés); als cadors (de demoni i no se forat); als pillets (llant més roig al com); al galat petit (que se'a va a treballar, n'agla l'atada i un boc de pl); als quatre pilats (de Marti, loç; a l'atre van s'hi ha un joc), a pinto.

I molts atres jocs que ara no en venen al cap i que molts de vós recorden millor que no pas jo... jocs bonics, distrets, sans, d'ent, que col·loren los nostres minuts, desprertant los nostres indoligències, eflorescent los nostres esperits, avivaven los nostres sentits, agudaven la gemitat entre els xiquets, bonaven les amicitias entre barreries i pobles, malien los nostres sentiments i entre tots ajudaven i contribuïen a formar una «mare sana in corpore sano».

Difícil temps i difícil ètat, la nostra, de quan èrem menuts.

JOAN SUÑERAS ANDRÉS

Tortosa, agost del 1978.

Faja «KARINA»

(Trovada bi-elástico en colores sólidos y negros)

ADAPTACION CÓMODA Y PERFECTA AL CUERPO FEMENINO

(Única versión diseñada y fabricada por TEXTILES CLIFOR, S. A.

Corsetería Massagué

Desde más al servicio de la mujer en sus prendas más íntimas

Plaza Constitución, 7 (Bajada Puente)

TORTOSA